

ELŐFIZETÉSI ÁRA:
EGÉSZ ÉVRE 16.— K | FÉL ÉVRE 8.— K
NEGYED ÉVRE 4.— K

FŐSZERKESZTŐ:
DR. BISCHITZ BÉLA
ÜGYVÉD.

SZERKESZTŐSÉG ES KIADÓHIVATAL
BUDAPEST, V., SAS-UTCA 20.
TELEFON 108-00.
HIRDETÉSEK IIIII. SZÁMÍTÁSSAL DIJSZABÁS SZERINT.

Bányatárspénztárak.

Az 1907 évi XIX törvénycikk küszöbön álló revíziója ráirányította a közfigyelmet a bányatárspénztárakra is.

A társpenztári intézménynek a modern munkásbiztosítás elve szerint való megreformálását nemcsak a bányamunkások és a bányahatóság követeli, hanem a bányászat körén kívül álló bírói karnak számos tekintélyes tagja, akinek alkalmá van a bánya- és kohómunkásság baleset- és nyugdírbiztosításának intézményét ismerni bírói gyakorlatából.

Az utóbbi időben folyt le néhány előkelő napilapunk hasábján a bányatárspénztárakra vonatkozó olyan magas színvonalú vita, amelyből kétségtelenül meg lehet állapítani, hogy az intézménynek nem egy alapos ismerője van a szakközönségen kívül is s azoknak, akik a társpenztárakat védelmükbe veszik, föl kell vonultatniok legjobb érveiket, mert különben nemcsak hogy vitanyeresre, hanem komoly meghallgatásra is alig számíthatnak.

Amióta a bányamunkásság országos szervezésére komolyabb erőfeszítést tesznek, természetes, hogy a szervezők a társpenztárak gyengéit is igyekeznek felhasználni izgató anyagul. És e szervezkedés egyik következménye volt az a memorandum, amellyel a bányamunkások a társpenztárak reformja miatt a pénzügyminiszter urhoz fordultak.

Lapunk múlt évi számaiban közöltük a bányahatósági tisztviselők második országos tanácskozásának jegyzőkönyvét, amelynek V. pontja arról szól, hogy bányajogászaink szükségesnek tartják a társpenztári ügy novelláris rendezését s ebből a célból memorandumot intéznek a magyar királyi pénzügyminiszteriumhoz.

Ugy hallottuk, hogy mielőtt a bányahatósági tisztviselők memorandumja rendeltetési helyére jutna, a Bányászati és Kohászati Egylet is foglalkozni fog a dologgal.

Olyan hírek is keringenek, hogy a nagyobb bányavállalatok szeretnék, ha a bányahatósági tisztviselők az ő praktikus nézetüket is megismernék, mielőtt memorandumukat megszerkesztenék.

Mi azt hisszük, hogy a bányahatósági tisztviselők függetlenül óhajtják a társpenztári intézményről táplált véleményüket memorandumukban kifejezésre juttatni.

Nagyon természetes, hogy a társpenztárak reformja, még ha mondjuk, meg is történne, nem lehetne meg a munkaadó vállalatok meghallgatása nélkül. De viszont a vállalatok nem kívánhatják azt, hogy nekik már a bányahatóság független véleménynyilvánításába is beleszólásuk legyen. Egy ilyen törekvés a dolgot nem kívánatos módon elmergesíthetné.

A dolog higgadt elbírálása és a fejlemények nyugodt bevárása éppen a munkaadók céljaira kívánatos.

Ezekből látható, hogy a társpenztári ügy szakköreinket élénken foglalkoztatja.

A társpenztári intézmény annál is inkább a közérdeklődés előterébe nyomult, mert azt rebesgetik, hogy a munkásbetegségélyző törvény reformját a bányatárspénztári intézmény mintájára akarják keresztülvinni.

Őszintén szólva mi ebben a dologban erősen kételkedünk. Olyan alakban, mint azt sokan hinni szeretnék, a munkáspenztárak reformjánál a bányatárspénztárakat mintának venni nem igen lehet. A társpenztáraknak vannak kétségtelenül olyan előnyeik, amelyeket lehet utánozni, de a munkásbiztosítási reformmintájául aligha fogják a bányatárspénztárakat elfogadni.

Az mindenesetre kívánatos volna, hogy a munkásbiztosítást olyan formában tudják megoldani, hogy a bánya- és kohómunkások külön elvek szerinti balesetbiztosítása megszűnne.

Igen tekintélyes szakemberek a bánya- és kohóiparunkra egyenesen károsnak tartották, hogy a bánya- és kohómunkásokat kivették annak idején az 1907 évi XIX. t.-c. rendelkezése alól és a társpenztárakat meghagyták továbbra is a maguk, sok tekintetben elavult keretei között.

A társpenztárak mai helyzete, vagyis a bánya- és kohómunkásoknak a többi ipari munkásokétól eltérő biztosítása, hatalmas fegyver az izgatás kezé-

ben. A balesetbiztosításnak ez a módja, mi tagadás, egyik oka lehet a bányáinknál mutatkozó munkáshiánynak.

Most ugyan nehéz időket élünk, a termelést mindenütt csökkenteni kell. De ez átmeneti állapot elmúltával ismét csak föl fog lépni bányáinknál a munkáshiány.

A balesetbiztosítás egyenlő elvekre való fektetésével a munkáviszonyok kétségtelenül javulnának bányáinknál.

A társpénztárak a maguk idején kétségtelenül elsőrangú intézmények voltak. A mai kor követelményéhez képest azonban azok reformra szorulnak.

Nézetünk az, hogy a munkásbiztosítás helyes rendezése érdekében van vállalatainknak is. A bányás és kohómunkás igen sok más ipari munkásnál veszélyesebb munkanemben dolgozik, kell tehát, hogy életét és testi épségét amazokéval egyenlő módon lássa biztosítva.

A társpénztárak pedig a mai szervezetükben sem a betegpénz, sem pedig a kárpótlás nagysága tekintetében nem állhatják meg a kritikát a betegsegélyező és balesetbiztosító pénztárral szemben.

Igaz a társpénztáraknál a betegpénzt és gyógykezelést azonnal megkapja a munkás, amíg a biztosító pénztárnál ez nem megyen olyan könnyen. Azonban a munkaképtelenség csökkenés esetén bekövetkező kárpótlás a legtöbb társpénztárnál szinte hihetetlenül csekély.

Ez a társpénztáraknak olyan hátrányuk, amelyet megszüntetni nemcsak a bányászat, hanem közérdek szempontjából is szükséges. Mert micsoda alapon tartsa el illetőségi községe azt a bányamunkást, aki egy bányabaleset következtében lett nyomorékká?

Ezt már a jövőbelátó és saját érdekeiket helyesen fölfogó bányavállalatok be is látták. Azért alapítottak önként biztosító pénztárt, amelyet maguk tartanak föl és amelyből a munkaképtelenné lett munkásnak társpénztári kárpótlási összegét az 1907. évi XIX. t.-c. határozmányainak megfelelő mérvben pótolják ki.

Ez olyan tény, amelyet figyelmen kívül hagyni nem lehet.

A modern munkásbiztosítás úgy van már ma mindenütt keresztülvive, hogy a költségeket a munkás és munkaadó aránylagos, vagy legalább is egyenlő mértékben viseli. Angliában például az állam is viseli ezeknek a költségeknek csaknem egyharmadrészét.

A társpénztáraknál a munkaadó csak ajándékot ad, amely egyetlen esetben sem éri el a munkások befizetett járulékanak összegét.

A reform már csak azért is szükséges, hogy a munkaadó hozzájárulása rendeztesse.

Szükséges ez nemcsak a munkás szempontjából, hanem a munkaadójéból is. Mert utóvégre még a verseny szempontjából sem közömbös dolog az, hogy az egyik vállalat a helyi viszonyok nyomása alatt aránylag szép összeget kénytelen fizetni a társpénztárnak, míg a másik vállalat alig terheli meg mérlegét számbavehető összeggel.

A társpénztári szervezetnek hibája, hogy a járuléka a kereset bizonyos százalékában van megszabva, azonban a betegpénz, nyugbér, kártalanítás már nem ezen az alapon van megállapítva.

Igaz a társpénztárak előnye a munkásbiztosító pénztárakkal szemben, hogy a társládák nyugbért is biztosítanak tagjaiknak bizonyos szolgálati év után. A társpénztári szabályok szűkkeblősége folytán ez a nyugbér szinte alig tesz ki néhány koldusgarast és semmivel nem indokolható igazságtalanság az, hogy a munkás elbocsátás esetén, vagy a munkából való önkéntes kilépés után elveszti nyugbérigényét.

Befizetéseit ki nem adják.

A nyugbérigény és befizetések elvesztése büntetésből, igazán alig nevezhető másnak, mint jogfosztásnak.

Ezekre a szegény paragrafusokra azért van szakemberek szerint a társpénztáraknak szükségük, hogy rentábilisabbak legyenek. Mert a legtöbb kis társpénztár így is alig képes kötelezettségének eleget tenni.

Aztán azért is ragaszkodnak a munkaadók ezekhez a feltételekhez, mert hitük szerint ezekkel a munkást vissza lehet tartani a vándorlástól, amelyre való hajlam különösen a bányamunkások között nagyon elharapózott. Azonban a gyakorlat azt mutatja, hogy a nyugbérre való kilátás alig tart vissza munkást a vándorlástól.

Aki el akar menni, azt nem lehet visszatartani. Tehát ennek a szakasznak a fentartása csak tulságos aggodalom a munkaadók részéről. Ez igen tekintélyes szakemberek véleménye is.

A társpénztárnak kétségtelen nagy előnye, hogy igazgatási költsége a legcsekélyebb, mert az igazgatás munkáját a munkaadó hivatalnokai végzik. A társpénztár közel van a tagokhoz és így a segélyezés feladatát is könnyebben oldhatja meg, mint egy, a tagoktól messzelevő, idegen pénztár.

De hát kérdezzük, a társpénztárak reformja nem viheto-e úgy keresztül, hogy a társpénztárak előnyei mellett azoknak hibái, fogyatkozásai eltűnjenek?

Mi, akik az eseményeket távolabbról nézzük,

Luftfilter baut als **G. A. Schütz**
 besonders **Maschinenfabrik**
 Spezialität **Abt.: Luftfilterbau**
Wurzen, Sa.

eddig csak azt hallottuk, hogy micsoda rossz, de nem láttunk egy teljesen átgondolt és reálisan átszámított tervet, amely a mostani társpénztári intézménynek nyomába lépne.

Lehet de kívánatos is, hogy az ezutáni bizottságok ebben az irányban is tegyenek valamit.

A munkáskérdés helyes és kielégítő munkásbiztosítás nélkül meg nem oldható. Már pedig a munkáskérdés helyes megoldásától függ bányá- és kohóiparunk nyugodt és kívánatos fejlődése.

A társpénztárak reformálása nem csekély feladat.

A kérdés megoldását valószínűleg az is késleltetni fogja, hogy maguk a munkaadó vállalatok is nehezen tudnának egymás között egy korszerű reformban megegyezni. A nagyobb vállalatok könnyen elbírnák az esetleges nagyobb áldozatokat is, a kisebb vállalatoknak azonban az mélyen létük gyökerébe vágna.

A helyes munkásbiztosítás éppen olyan érdeke a vállalatoknak, mint magának a munkásának. A munkásbiztosítási intézményt minden mellétekintet félretételével úgy kell megalkotni, hogy az tisztán a munkaadó és munkásának ezt a közös és fontos célját mozdítsa elő csupán.

A társpénztárnak nem szabad másnak lenni, mint egy gyorsan és jól működő betegsegélyező és biztosító intézetnek. Ez a cél úgy el nem érhető, ha akár a munkás a munkaadón, akár pedig a munkaadó a munkáson akar uralkodni a társpénztár segítségével.

A munkásbiztosítás szerintünk csakis úgy oldható meg, ha abból a hatalmi kérdéseket mindkét részről kikapcsoljuk

Nekünk úgy tetszik, hogy a munkások a társpénztári intézmény eltörlésével azt hiszik, hogy egy nyugót leráztak magukról és jobban erőik birtokába jutnak, a munkaadók pedig attól félnek, hogy a társládák eltűnésével még csekélyebb lesz munkásaikra a befolyásuk.

És mi azt hisszük, hogy a kérdés megoldásának nehézsége talán nem is annyira az anyagiakban, mint inkább ebben az okban rejlik.

A bányaspekuláció és a kutatási terület biztosítása.

Irta: *dr. Hajdu Lajos*, m. kir. főbányabiztos.

I.

Aki a bányászati célú kutatás iránt érdeklődik, vagy éppen azzal foglalkozik, tudja, hogy e tekintetben nem elég a költséges, sőt mondjuk sikeres munka végrehajtása, hanem feltétlenül szükséges még az is, hogy a bányászati kutatásra célbavett földterületen a kizárólagos érekeztathatási jog bányahatóságilag is biztosíttassék a kutató részére.

Mindenki tudja azt is, hogy ezen kizárólagos kutathatási jogot bizonyos földterületre nézve előzőleg nyert általános kutatási engedélye alapján bejelentett zártkutatmányainak bányahatósági megerősítése után éri el a kutató.

A zártkutatmányi megerősítésből folyó kizárólagos joga alapján a kutató minden idegen kutatót zártkutatmánya területéről kizárhatja s mindazon idegen zártkutatmányokat, amelyeknek középpontjuk (jelvény álláshelye) e területre esik, megsemmisíthet, szóval a bányászati kutatás s az ebből folyó jogok tekintetében a zártkutatmányi területnek kizárólagos ura a zártkutatmány tulajdonosa. A zártkutatmány középpontjától számított bármely irányban 424-81 méteren túl ezen eltilthatalás már ki nem terjed, ezen túl már új zártkutatmányi körök középpontjai és bevágásai telepíthetők s így hat körrel úgy körül lehet venni egy régebbi zártkutatmányi kört, hogy annak egész területe tisztán inelave terület lesz és csak a zártkutatmányi jel álláshelye marad szabadon.

Ily esetben igaz, hogy a régebbi jogu zártkutatmányos saját körén belül bárhol szabadon kutathat, de ha a fiatalabbjogu zártkutatató szerencsés helyzete vagy feltárása révén előbb nyújtja be adományozás iránti kérvényét, a régebbi jogu zártkutatmányos további jogaiban már oly megszorításokat szenvedhet, hogy eddigi munkája és anyagi áldozatai reá nézve értéktelenné válhatnak, mert a törvény által biztosított egy egyszerű bányamérték középpontja nem az általa esetleg sikerrel oszközölt, de még adományozás tárgyát nem képezhető feltárásból, hanem zártkutatmányi jogositmánya középpontjából méretik ki részére. Ezt a kevésbé dus vagy épp meddő területet is aztán a fiatalabb zártkutatmányos felkerő úgy körülfektetheti bányatelekként adományozandó mértékével, hogy onnat a régebbi jogu zártkutatmányos többé ki nem mozdulhat. Törvény által biztosított jogokról lévén szó, költségmegtérítésről vagy bármiféle rekompenzációról szó sem lehet. A régebbi jogu zártkutatmányos vagy fentartja teljes felügyeleti illetékfizetés mellett az egy fentartott bányamértékre redukált jogositmányát továbbra is, vagy mehet új területet és új szomszédokat keresni.

A kisbányászat jegyében született bányatörvényünk célzata az intézkedésekkel mindenesetre az volt, hogy a bányászati kutatást intenzívebbé tegye és jutalmazza. A nem ritkán hegyzárlatokra is vezető kétkrajcáros felügyeleti illetékfizetés és olcsó munkaerő idejében még talán nem volt oly feltűnő ez a törvényben szabályozott jogbizonytalanság, de mai nap minden oly kutatóval szemben, aki ellen a bányatörvény 174. §-a

alján kifogás nem emeltetett, nemcsak igazságtalan, hanem tisztán a „jó szerencsének“ törvényes jutalmazásaként tekinthető. Ezt a morális alapot egyéb törvényekben nem sikerült fölfedeznünk.

Egyes zártkutatómáni bejelentésekkel tehát már a kisbányászaton is szinte lehetetlen operálni, a nagybányászaton pedig valóságos megölője volna az, ha az ércelelőjövételben gazdagnak vélt egész területet kizárólagos joggal és ugyanazon időtől érvényesen nem tudná a kutató biztosítani. Ez aggodalom komolyságát érezte bányatörvényünk is, mert egyrészt a többes bejelentést nemcsak el nem tiltja, hanem a hegyzárakat létrehozó kutatók ellen állapít meg eljárást, másrészt a zártkutatómániával lefoglalt területek biztosítására a kerületi térképek szerkesztését, sőt a zártkutatómáni bejelentéssel egyidejűleg annak térképen feltüntetését helyszínrajza bemutatását is rendeli el. Hogy a zártkutatómáni bejelentések mellé csatolandó helyszínrajzok és kerületi térképek alá járul szolgálható kataszteri felvételek épp a bányavidékeket illetőleg mikor készülnek el, az az országos belügyi politika mesgyéjére esik, az azonban bizonyos, hogy a bányahatóságok épp emiatt nem tudnak máig sem megfelelni a bányatörvény által rájuk rótt s a jogbiztonságot szolgáló kötelességüknek. Másik országos baj az, hogy a ránk erőszakolt osztrák bányatörvény mai nap is teljes szövegében érvényes nálunk, ez szilárdítja és védi jogbiztonságunkat, midőn belőle rég kinőttünk s midőn benne a jogbizonytalanság törvényileg van megkonstruálva.

Azt mondja a böcs „semmi sem bizonyos“, mi pedig azt, hogy hála a gondviselésnek, az bizonyos, hogy bányászatonk a mindenkori kormányzat esőkönyös közönye dacára is kinőtt kisbányászati jellegéből, sőt amit hazai bölcsseink eddig észrevenni nem óhajtottak, a sérthetetlen osztrák bányatörvény „nobántsd“ virágainak kertéből is. Ezenkívül bizonyosnak tartjuk még azt, hogy bányatörvényünk hiányai mellett jogbiztonságunkat veszélyeztető egyéb sarkalatos hiányok is vannak, amiket csak egy, a fejlődésnek és a kor szellemének megfelelő új magyar bányatörvény volna hivatva megszüntetni.

A fentebb említett országos közigazgatási hiányt a bányaspekulánsok hamar kiszimatolták s zártkutatómáni jogositmányokkal való olyan szédolást vittek véghez, amely ellen mit sem használt a felügyeleti illetékek felemelése, a hegyzárak megakadályozása s az intenzív bányászati kutatási munka tekintetében tett miniszteri rendelkezés és az illeték befizetésnek újabb helyes rendezése. Ez utóbbi nemcsak azért nem használható teljes mértékben, mert későn jött, hanem azért is, mert régi bányabetyárkodási gyakorlatban őszült, viharezzett küzdőket talált a porondon.

Minden kevésbé gondolkodó ember előtt is világos, hogy az emberiség boldog volna, ha annyi időt áldozna a törvény betartására, mint amennyit a kibuvók gondos felkutatására veszteget. Érvényben levő bányatörvényünknek nincsen egyetlen olyan fejezete sem, amely a mai változott viszonyok között teljes érvényben betartható volna. Idők folyamán számtalan kibuvó és oldalnyílás támadt a törvény eredetileg helyes alkotmányán, úgy hogy itt a kibuvót nem keresni kell, mert lépten-nyomon beleütközik az ember, ha-

nem a helyes ösvény megtalálása, amelyre határozott és biztos irányítást épp a törvénynek kellene adni, képezi azt a gordiusi csomót, amelynek kibogozásával jogászok és nem jogászok mindinkább sikertelenül küzdenek. Nem csodálkozhatunk tehát azon, ha a jogbizonytalan ág csak erősödik s ha a komoly bányászokást ma, duem kivétel nélkül nyomon követi az üzérködő spekulánsok tekintélyes gárdájának lepiszkálása. E spekulánsok többé-kevésbé a munkánélküli jó eredmény valószínűségére alapítják üzelmüket s ennek reményében a felügyeleti illetéket is néha évtizedeken át megkockáztatják. A spekuláció irányelve a már jogositványokkal fedett s dusnak vélt területeken újabb zártkutatómáni megerősítését ki eszközölni. Ezt teljes biztonsággal tehetik is, mert ha más rögponttól jelentik be zártkutatómányaikat, a bányahatóság ellenőrzése nemcsak meg van bénítva, hanem térképi megjelölés hányában, helyszíni bejárások nélkül lehetetlen is van téve. E réven akárhányszor megtörténik, hogy ugyanazon érce terület többszörösen le, illetve felül van foglalva zártkutatómániakkal. Mondanunk is felesleges, hogy ez nemcsak a törvény intenciójával, hanem a közmorállal is ellenkezik, mert ugyanazon területért az állam többszörös illetéket szed.

A kutatók az ily spekulatív jellegű zártkutatómániakkal céljukat a következő esetekben közelítik meg vagy érik el:

1. A kisebb pénzü, komoly kutatót kiéhezdetik s a kimerült s előjoggal bíró kutatóval kiforgatásra alkalmas körmönfont szerződésre lépnek a további kutatást illetőleg, vagy csokély pénz ellenében a jogositványokat átvesszik.
2. Számítanak az elévülésre, ha netán az előjoggal bíró zártkutatómáni o'fo'edné kutatási engedélyét a kellő időben meghosszabbítatni.
3. Mindenféle közigazgatási szekaturákkal addig zaklatják a kutatót, mg velük kétes szerződésre lép s ezután a szerződésből kifolyólag pert akasztanak a nyakába s végül jogaiból kiforgatják.
4. Utolsó esetben adományozási eljárás vagy bányahatósági felmérés során még egyszer vérig bo-

szantják és költségbe verik a kutatót, hogy aztán a hatóságilag kétségtelenül kimutatott jogelsőbbség előtt esetleg egy megkockáztatott felebbezés után meghajolva, jóhiszeműségük hangoztatása s az egy rókáról két bört nyuzó állam mélységes lesajnálása közben megérdemelt sára hagyják spekulatív céljaikra többé értékkel nem bíró zártkutatómányaikat.

Az ilyen bányaspekulánsok többnyire minden jogi és műszaki alaposabb ismeret nélkül angró an dolgoznak s bár működésüknek a komoly bányászatot bénító hatásáról és csalafintaságáról, valamint bányászatomunk jó hírnevének általuk a külföld előtt való csaknem folytonos kompromittálásáról köteteket lehetne írni, mégis jogi és műszaki tekintetben sokkal fontosabb azon kisebb, de bányászatiilag műveltebb csoport működésének megfigyelése, amely már pontos bemérés alapján, teljes jogi és műszaki biztonságban dolgozik.

(Folyt. köv.)

HAZAI HIREK.

Tanulmányut. Pécsi levelezőnk írja, hogy a D. G. T. üzemi kiküldöttjei és *Mérő Béla* m. kir. főbányabiztos a napokban Franciaországba utaznak, ahol a szujtléges, a szénporos bányákat fogják tanulmányozni.

A magyarsárosi földgázkitörésről riasztó hírek terjedtek el a lapokban. Az első hírek szerint a földgáz vulkánikus erővel tört ki a földből és megsekkettette az öt kilométernyire lévő Dicsőszentmárton házait; a hírek tulzottak voltak, mert az egész kitörés kis méretű volt, nem 160, hanem csak körülbelül tíz katasztrális holdnyi területen terjedt el. A kitörés a magyarsárosi 18-as számú gázkuttól északra, mintegy 500 méternyi távolságban történt az ugynevezett Zugó környékén. Ugyanilyen kitörés volt legutóbb Kissármáson is. A kitört gáz a Zugónak öröktüztől lángra lobbant, hatalmas lángjával elhamvasztotta a közelben levő kisebb épületeket és megpörkölte a vetéseket. Öt pajta és egy lakóház esett a tűz martalékaul; a lakók idejekorán elmenekültek és senkit sem ért szerencsétlenség. Arról szó sincsen, hogy a tűz a faluig terjedt volna, mert a kitörés a falutól egy kilométernyire történt. A kár is igen jelentékeny. Az említett kisebb épületeken kívül mindössze az országut és a Sárospatak medre rongálódott meg; ezeknek a helyreállítása nem sokba kerül.

A láng már lényegesen apadt, úgy hogy könnyű szerrel el lehetne fojtani. A kolozsvári kutató bányahivatal azonban ez irányban nem intézkedett, mert így jobban megfigyelheti a gáz előtörését. A Zugó környékén egyébként nem új dolog a kitörés, év-

századok óta előfordult kisebb-nagyobb időközökben. A kitörés helye nem újabb, hanem régi gázforrás, amely most megerősödött. Téves az a hír is, mintha a robbanás gróf Károlyi Mihály birtokán történt volna. Károlyi Mihálynak a környéken távolabb van kisebb birtoka, a kitörés néhány parasztnak és az ottani főszolgabírónak a birtokán történt.

A Barlangkutató Szakosztály múlt évi kutatásai. A Földtani Tárulat Barlangkutató Szakosztálya január 24-én tartotta évről gyűlését, amelyen *Kadic Ottokár* dr. titkári jelentésében rövid áttekintést nyújtott a Szakosztály 1913. évi működéséről. Ebben az évben 3 örökítő, 13 alapító és 110 rendszeres tag lépett be a Szakosztályba. A torjodolmos munkateret a szokatlannal rossz időjárás miatt nem lehetett teljesen végrehajtani, de azért a Szakosztály úgy is számottevő munkát végzett. A munkatervből kivételre kerültek 1. A gellért-hogyi Szentiván-barlang próbaásatása. Ebben a barlangban kora tavaszkor *Kadic Ottokár* dr. titkár végzett próbaásatást. A több méter mélységű próbagödörből egészen recens állati csontok, modern cserépedeny-töredékek és másjelenkori tárgyak kerültek ki, ami arról tanuskodik, hogy a Szentiván-barlangban történt lerakódás történelmi időben keletkezett. A barlang rendszeres felásatása ily módon alig nyújthat fontosabb eredményt, miért is a további ásatás a Szakosztály részéről befejezettnak tekinthető.

2. A bajóti Öregkő barlangjának próbaásatása. *Báits György*, bajóti jegyző több évi sürgető után a Szakosztály megbízta *Hillebrand Jenő* dr. választmányi tagot, hogy ebben a barlangban próbaásatást végezzen. A próbaásatás kiváló eredménnyel végződött, amennyiben itt is sikerült a pleistocén ősmar nyomat megtalálni. E barlang kutatásával kapcsolatban a kutató, de a Szakosztályt is nagy kitüntetés érte, amennyiben ezt a barlangot a nyár folyamán maga a vallás és közoktatási ügyi miniszter, *Jankovich Béla*, *Lehossék Mihály* dr. elnök, *Lóczy Lajos* dr. igazgató, egyetemi tanár, *Esztergom-megye* főispánja kíséreléssel meglátogatták.

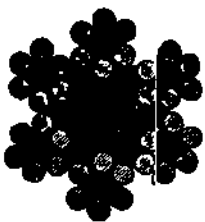
3. A Pálffy-barlang rendszeres felásatása. *Herczeg Pálffy Miklós* 150 koronás adományával lehetővé tette, hogy *Hillebrand Jenő* dr. választmányi tag ebben a barlangban megkezdte ásatást folytathatta. Az idei rendszeres ásatás, bár csak kis területre szorult, mégis igen eredményesnek bizonyult. Az ásatást ebben a barlangban erősebben kellene folytatni.

4. Az égerszögi Danca-barlang próbaásatása. *Pongrácz Jenő* földbirtokos, rendszeres tag ajánlására ezt

FELTEN ÉS GUILLEAUME

kábel-, sodrony- és sodronykötél-gyár részvénytársaság

BUDAPEST, I., Budafoki-ut 13533. hrsz. TELEFON: 60-11, 60-12, 60-13, 60-14.

Ólomkábelek. Villamvilágítási vezetékek. Sodronykötelek. Elektrolitikus vörösréz huzalok, okonitvezetékek, szerelvények stb.

a barlangot a Szakosztály megbírástól Kadie Ottó kár dr. titkár őszkor kutatta át. A kutatás a barlang felmérésére és próbaásatására terjedt ki. A próbaásatás folytán recens omlócsontok, emberi csontok, néhány bronztárgy és több csorépedénytöredék került napvilágra. A barlang kutatása a Szakosztály részéről befejezettnek tekinthető.

Kolozsvár és a földgáz. Teleszky János pénzügyminiszter leiratot intézet Kolozsvár városához, amelyben följajnlja a földgáz kihasználását a városnak. A leirat többek között ezeket mondja:

— Amint már ismeretes, egy szindikátus által tanulmányokat végeztem abban az irányban, hogy miképen volna lehetséges a földgáz Budapestre vezetni és ezen a módon annak országos fölhasználását biztosítani. A szindikátusnak külföldi szakértők által végzett tanulmányait beható mérlegelés alá véve, arra a meggyőződésre jutottam, hogy a gázforrásoknak Budapesttől való nagy távolsága és a vezeték létesítésével járó költségek nagy összege folytán, de különösen azért, mert nem rendelkezünk tapasztalatokkal, hogy a földgáz nagymérvű fölhasználásának milyenek a kilitásai, az országos fölhasználás kérdése ez idő szerint nem valósítható meg. Ez a körülmény azt az elhatározást érlelte meg bennem, hogy amíg a viszonyok nem alakulnak akként, hogy az országos fölhasználás összes előfeltételei meglesznek, olyan földgázcsőhálózat létesítését mozdítsam elő, amely egyrészt lehetővé teszi a földgáznak a feltárás helyéhez közel eső területen való felhasználását, másrészt alkalmas arra, hogy az országos megoldást előkészítse és annak megvalósítása esetén ez a vezeték az országos vezetékbe bekapcsolható legyen. Ezért elhatároztam, hogy a város közönségének felajánlom, hogy a földgáznak saját területére való bevezetését maga végezze el. A városok kongresszusának azt a kérését, hogy a földgáznak a városok területére való bevezetésére szükséges vezetéket az állam építse ki, nincsen módomban teljesíteni, mert az állam beruházási szükségleteinek köre ez idő szerint új feladatok bevonásával nem tágítható és jelenleg a legközelebbi években várható pénzügyi viszonyok között a hazai közgazdaság tökeszükségletének kielégítését részben az a körülmény nehezíti, hogy már is sok magánvállalkozás által is ellátható közgazdasági feladat vonatott be az állami feladatok körébe.

A leirat jelzi, hogy az országos kihasználásnak a jövőre való biztosítása érdekében a kincstár számára fentartja azt a jogot, hogy a városi gázvezetékét bármikor megválthassa. A pénzügyminiszter végül fölhívja a várost, hogy a tárgyalásokat megbizottjai útján haladéktalanul kezdje meg a kormányval.

A marosujvári sóbányák. Marosujvárról jelenti tudósítónk: A juniusi országos árvizek alkalmával a Maros folyó által elöntött Rudolf-bányából a vizet még ma is szivattyúzzák. A napokban állítják be a Ganz-gyár által e célra külön készített villanyos aknazivattyukat, amelyeknek segítségével 24 óra alatt 20 centiméter apadást lehet majd elérni. Ugyanis eddig a vizet a két szállítókosárra erősített faladékkal húzták ki a bányából s ezen primitív erőeszközökkel a vizet naponként csak 3—4 centiméterrel lehetett apasztani. Innen van az, hogy a bányában még ma is circa másfélmillió köbméter víz van. Egyébként a víztől teljesen mentesített s hatvan méter mélységű szállító szintre *Vermesi György* bányafelügyelő bocsátkozott le elsőnek, aki később *Urban Andor* bányafőmérnök kíséretében csolnakon kutatásokat végzett a bányamélyben. A víz ugyyszólván teljesen tönkretette s leszakította a lépcsőzeteket és galériákat. A szépen kicsiszolt márványszerű falakat pedig mintegy husz centiméterre kivájta s a víz nagymennyiségű iszapot hagyott maga után. A kutatások alkalmával a bányamélyben olykor rémes visszhang jelzi, hogy a bányaomlások a kétszáz méter mély bányában még ma sem szünetelnek, ami nem csoda, mert a bánya művelése ideje alatt is tapasztalható volt egyes régi tárnákban az omlás, amelyekben a bányakincstár természetesen munkálatozókat már akkor sem végeztetett. Az első szinten az eltakarítási munkálatok serényen folynak.

A bányát szakemberek véleménye szerint — váratlan eseményekre nem számítva — három év elteltével ismét művelhetővé lehet tenni.

Ugyazintén a víz által okozott bányastüppedések betömési munkálatai is serényen folynak. A földtől 5—8 méter mélységben már mutatkozó sófalak és sósziklából vágott könyökökre vastag tölglyfagerendákból padozatot készítenek s így hantolják be a néhol egész a bányamélyig leszakadt területeket. Az ezen süllyedések következtében elpusztult házeltek helyett a bányakincstár *Szabó Albert* főbányatanácsos fáradozatlan és humánus közbenjárása folytán — ingyen telkeket parcelláztat s többeket kamatmentes kölcsönben részesít, bár az okozott károkért a bányakincstár felelőssé nem tehető.

A Magyar Kovasav Művek r.-t. bejelentése alapján a budapesti m. kir. bányakapitányság Gyöngyöspatak község határában 24 zártkutatmányt erősített meg.

A Magyar fémkohó és vegyipar részvénytársaságot három évvel ezelőtt alakította meg a Hitelbank, a Kereskedelmi Bank, Weisz Manfred és egy frankfurti cég. A vállalat Fiume közelében, Martnschissán fémkohát és olvasztó telepet létesített, főleg hadügyi célokra szükséges anyagok előállítására. A vállalat tavaly már üzembou volt, de az első osztendő a eglehetősen kedvezőtlenül, 260,340 korona veszteséggel járt. Az üzem bruttó jövedelme mindössze 206,458 korona volt, míg maguk a gyártási költségek 207,000 koronát emésztettek föl. A hitelezők követelése 1-75 millió korona és a vállalatot terhelő kamatéher 163,692 korona. A veszteséget a vállalat új számlára viszi át.

Cégjegyzési hírek. *Magyar aranybánya részvénytársaság.* A részvénytársaságnak az 1914. évi február hó 10. napján tartott rendkívüli közgyűlése által elhatározott felszámolása, a felszámolási cégzsöveg, továbbá Mándy György eddigi igazgatósági tagnak felszámolói minőségo és cégjegyzési jogosultsága bejegyeztetett. *Magyar Aranyvíz Forgalmi- és Kivitel részvénytársaság,* fűtelop Budapest. — Az 1913. évi június hó 6 ik napján tartott rendos közgyűlés által elhatározott alapszabály-

VALÓDI

PERSA SZÖNYEGEK

minden létező minőségben, színben és méretben

≡ NAGY VÁLASZTÉK! ≡
OLCSÓ SZABOTT ÁRAK!

≡ TELEFON-SZÁM 140-64. ≡

POLGÁR HUGÓ ÉS EMIL

Budapest, V., Erzsébet-tér 18. (Sas-u. sarok).

módosítások bejegyeztek. Ezen módosított alapszabályok szerint: I. 3000 darab, egyenként 140 korona névértékű bemutatásra szóló törzsrészvény mindegyike névértékének teljes lebélyegzése és megsemmisítése, továbbá 1500 darab, egyenként 200 korona névértékű névre szóló elsőbbségi részvény mindegyike névértékének 120 korona névértékre történő lebélyegzése által a 7,20000 koronát tevő alaptőke 180,000 koronára szállított és a 120 korona névértékre lebélyegzett részvények 400 koronás névértékű új címletű részvényekre cseréltetnek ki akképen, hogy minden 10 darab 120 korona névértékre lebélyegzett régi részvény helyett 3 darab egyenként 100 korona névértékű új címletű részvény adatik ki; II. az ilyképen leszállított alaptőke 800 darab egyenként 400 korona névértékű névre szóló új részvény kibocsátása által 320,000 koronával felémettetett; III. ezen műveletok folytán a részvénytársaságnak tényleges alaptőkéje: 500,000 korona, mely 1250 darab egyenként 400 korona névértékű, névre szóló részvényre oszlik. Az alaptőke fentebb körülírt módra való leszállításához az engedélyt a kir. törvényesék a K. T. 209. §-a alapján megadta.

✂ KÜLFÖLDI HIREK. ✂

A délorosz bányatulajdonosok kongresszusa amellott foglalt állást, hogy a külföldi vasra pudonkint 40 kopek vámot állapítanak meg. A kongresszus megállapította, hogy különösen néhány vas- és acélanagra nagyobb vám szükséges. Követelte továbbá a vám leszállítását a Fekete-tengeren át behozott külföldi kőszén számára. A német birodalomnak erre vonakozóan esetleg teendő koncesszió-akadályozná az orosz ipar fejlődését. A kongresszus rámutatott arra, hogy a balkáni politikai viszonyok újabb alakulása a kőszén kiszorítja a fekete tengori partok piacairól, ami nemcsak közgazdasági, hanem politikai szempontból is jelentős körülmény, mert hiszen külső bonyodalom esetén az orosz partvidék könnyen fűtőanyag nélkül maradhatna.

KOVÁCSOLT VÁS

MAGYAR SZELLŐZŐ MŰVEK
Telefon JÓZSEF 26-56. BUDAPEST, VII., ARÉNA-ÚT 80.

Orosz törvényjavaslat a platináról. Az Oroszországban bányászott nyers platina nagyrésze tudvalévőleg Németországba és Hollandiába kerül, ahol a nyers anyagot feldolgozzák. A tiszta fém azután német és holland kézbe kerül forgalomba. Talán — a fém ritkaságán kívül — ez volt egyik oka annak, hogy az a bányatermék olyan órák árban kerül piacra és hogy a fém nagy ára ellenére is az orosz platinabányászat jövedelmezősége sok kívánnivalót hagyott hátra, mert a haszon javarészét a német és holland finomítópár és kereskedelem vágta zsebre. Az orosz kormány most a dumához törvényjavaslatot nyújtott be a platina-bányászatról, amelyben egyszer és mindenkorra kifejezetten eltiltja a nyersplatina kivitelét és elrendeli, hogy az összes kitermelt nyersáru a jekaterinburgi állami finomítóba szállítandó be ahol a magánosokat a nyersterményért kifizetik.

✂ DEUTSCHER BERICHT. ✂ INDUSTRIE UND VOLKSWIRTSCHAFT.

Brennendes Erdgas. Aus Dicsőszentmárton wird gemeldet: In Magyarsáros ist Montag abend in der Nähe der staatlichen Erdgasbohrungen eine heftige Erdgaseruption erfolgt. Die Gewahrt der Eruption wurde selbst in dem fünf Kilometer weit gelegenen Dicsőszentmárton verspürt; sämtliche Fensterscheiben klirrten und die emporschiessende Feuersäule verbreitete einen hellen Schein über die ganze Stadt. In kurzen Intervallen brachen auch anderen Stellen mächtige Feuersäulen empor; gegenwärtig bildet ein 4 Joch umfassendes Territorium einen einzigen mächtigen Feuerherd. Mehrere Gebäude wurde ein Raub der Flammen. Interessant ist, dass der Sárosbach seine Richtung geändert hat und jetzt aufwärts fließt. Die Bevölkerung wurde von grosser Panik erfasst.

Oberingenieur *Franz Böhm* Amtsvorstand des Bergwerks-Forschungsamtes, erklärte, dass er dem Gasbrande überhaupt keine besondere grosse katastrophalische Bedeutung zuschreibt und sieht die Lage als keine schreckliche an. In seiner Erklärung gibt er folgende ausführliche und pünktliche Beschreibung der Eruption im Komitee Kisküküllő.

Auf der Anlage Magyarsáros begann die Bohrung im August 1912. Die Arbeiten nahmen im Monate Dezember desselben Jahres einen solchen Fortschritt, dass man um den Gasbrunnen herum die Gasausströmung verhindern wollte. Aus dieser Veranlassung wurde der 153 m tiefe Brunnen bis zur Tiefe von 73 m mit einer vielfachen Rohrleitung und intensiven Zementingüssen versehen. Diese Arbeit wurde so erfolgreich beendet, dass der Druck des luftdicht versperrten Brunnens auch anlässlich des Brandes unverändert blieb. Der brunnen trägt die Zahl XVIII und ist der Druck 18 Atmosphären. Die Bohrungen wurden noch im Januar v. J. beendet. Die jetztige Eruption entstand in einer Entfernung von 500 m von diesem Brunnen am sogenannten Zugó, dessen ewiges Feuer seit Jahrhunderten bekannt ist.

Das Gas brannte auch jetzt dort, natürlich nur in kleineren Dimensionen. Der Gasbrunnen ist eigentlich an der Hügelseite, hingegen geschah die Eruption unter dem Zugó, am Grunde des Hügels. Die Eruption beunruhigt ein Terrain von ungefähr 10 Katastraljoch. Das ausgebrochene Gas brach von

dem Feuer des Zugó in Flammen aus und strömte beim Ausbruche so viel Gas aus, dass die Erscheinung mit den Flammen als eine sehr grosse anzusehen war. Der Gasbrand verursachte laut Untersuchung keinen solchen Schaden, als man im Anfange befürchtete. Die ausströmenden und in vehementem Masse wachsenden Flammen verbrannten etwa 5 Gebäude, darunter blos eines ein Wohnhaus war, die anderen unbedeutende Wirtschaftsgebäude. Der effektive Schaden ist eigentlich der, dass das Feuer die Strassen zugrunderichtete, den Verkehr kann man jedoch schon ein wenig in Stand setzen.

Die Ausströmung des Gases ist schon derart gefallen, so dass Dienstag das Feuer nur ein unbedeutendes war. Die Einstellung der Ausströmung hat man für unzweckmässig gehalten, weil man so den Massstab der Ausströmung nicht pünktlich hätte bestimmen können.

Die ganze Erscheinung ist übrigens eine ähnl-

liche der kissármáser Gasausströmung und sind die Massstabe ähnliche.

Neuer Fabrikationszweig der Firma Teudloff & Dittrich.

Auf dem Gebiete der Müllabfuhr hat die Stadt Marosvásárhely das Vordienst erworben mit Hilfe der Firma Teudloff & Dittrich die Abfuhr ihres Kehrichts auf allermodernster Basis vorzunehmen. Als Vorbild wurde die Müllabfuhr der Stadt Frankfurt akzeptiert, welche in Fachkreisen als mustergiltig angesehen wird. Die zum Transport und zur Arsammlung des Kehrichts dienenden Kasten und Wagen werden von der Firma Teudloff & Dittrich hergestellt, welche die Frankfurter P. tente erworben hat. Sowohl die Wagen als auch die Kasten nehmen auf die hygienische Umladung und Transportierung in weitgehendster Weise Rücksicht und ist als besonderer Vorzug der Wagen noch zu erwähnen, dass sie auch zur Aufnahme des Strassenkehrichts gut geeignet sind.

MODERN SZÁLLÍTÓGÉPEK

**GUNST-ÉS
SZÉKELY**
SCHWEIGER-GYULA
MÉRNOKI-IRODA
BUDAPEST-V. BATHORY-U. 9. SZ.

VONTATÓMŰVEK-KÖTÉLPÁLYÁK BANYABERENDEZÉSEK

Spezialität:

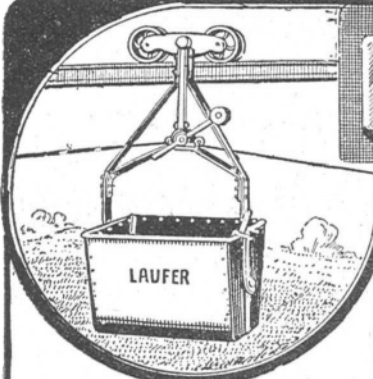
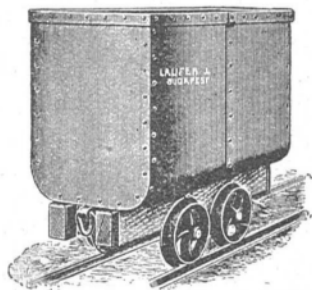

**Gabel-Schaufel-Spaten-
Rechen-Hammer-Stiele**
sowie alle Stielarten
liefert billigt
Holz-Industrie
Ludwig Müller
Neustadt a. Haardt
(Rheinplalz.)

(1183|52)

(1132|41)

LAUFER GÉPGYÁR

*Budapest VII.
Palotai-út 15H.
Telefon. 75-40.*

*Kötélpályák.
Kisvasutak.
Bányakocsik.*